

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH320055
NAZWA
OBSZARU Wzgórza Moryńskie

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH320055	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Wzgórza Moryńskie

1.4. Data opracowania 2008-10	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2021-12
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 14 października 2021 r. w spr. soo Wzgórza Moryńskie (PLH320055)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
14.349

Szerokość geograficzna
52.8912

2.2. Powierzchnia [ha]:
588.0

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL42	Zachodniopomorskie
------	--------------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3150			19.15		G	B	C	B	B
6120			1.22		G	C	C	C	C
6210			51.09		G	A	C	B	B
6510			47.98		G	A	C	A	C
7140			0.51		G	D			
91D0			0.32		G	D			
91E0			18.56		G	C	C	C	C
91F0			37.74		G	B	C	B	B

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy

92I43IEWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
A	1188	Bombina bombina			p	100	120	i		M	C	C	C	C
A	1166	Triturus cristatus			p				R	DD	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N10	0.01
N06	0.01
N17	7.6
N12	92.38
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Wzgórza Moryńskie to fragment Pojezierza Myśliborskiego obejmujący wzgórza moreny czołowej, ciągnące się od miejscowości Moryń na południu do miejscowości Mętno na północy, a także fragment rynny jeziornej pomiędzy jeziorami Morzycko i Mętno. Wybitnie urozmaicony krajobraz, powstał podczas ostatniego zlodowacenia. Obecnie Wzgórza Moryńskie stanowią fragment malowniczego, młodoglacjalnego krajobrazu rolniczego, w którym przeważającym typem siedlisk są siedliska półnaturalne (łąki, pastwiska, murawy, a także czynnie, śródpolne jeziora i mokradła). Zbocza rynny porastają bardzo licznie występujące tu murawy kserotermiczne (6210) oraz wiązowe łągi zboczowe z fiołkiem wonnym (91F0). Na wypłaszczeniach sąsiadujących z murawami kserotermicznymi wytworzyły się łąki świeże z dużym udziałem gatunków ciepłolubnych (6510). W licznych zagłębieniach bezodpływowych utworzyły się małe jeziora polodowcowe (3150).

Dominującą formą aktywności gospodarczej jest tu rolnictwo, w mniejszym stopniu leśnictwo. W ostatnich latach na znaczeniu zyskuje turystyka. Obszar w leży w zasięgu terytorialnym Nadleśnictw Mieszkowice i Chojna, które zarządzają większością lasów w obszarze, jednak liczne nieduże enklawy leśne, często o wysokich walorach przyrodniczych nie są objęte gospodarką leśną. Gospodarka rolna w granicach samego obszaru koncentruje się w obrębie pól ornych, które są uprawiane w sposób intensywny. Na większości łąk świeżych prowadzona jest gospodarka łąkarska z jednym pokosem rocznie. Na powierzchniach muraw kserotermicznych w ostatnich latach gospodarka praktycznie nie jest prowadzona. Wypas obecny na części muraw kilkanaście lat temu praktycznie zanikł. W południowej części ostoji stwierdzono typową dla atrakcyjnych turystycznie terenów w Polsce tendencję do zabudowy mieszkalnej i rekreacyjnej. Wyznaczono tu wiele działek rekreacyjnych i budowlanych. Turystyka i wypoczynek są ważną formą działalności gospodarczej w najbliższym otoczeniu obszaru Wzgórza Moryńskie PLH320055, jednak sam obszar, pomimo wysokich walorów przyrodniczych oraz krajobrazowych nie jest jeszcze wykorzystywany turystycznie. Śródpolne enklawy muraw są stosunkowo mało dostępne, sieć dróg polnych mocno zniszczona lub zarośnięta.

4.2. Jakość i znaczenie

Bardzo zróżnicowana rzeźba terenu oraz ekstensywna gospodarka pasterska, praktykowana jeszcze do niedawna na tym obszarze sprawiła, że na terenie Wzgórz Moryńskich PLH320055 zachowała się urozmaicona mozaika cennych siedlisk przyrodniczych. To jedno z większych skupisk roślinności kserotermicznej w regionie: ponad 50 ha muraw stanowiących blisko 9% pokrycia, odznaczające się dużym bogactwem gatunków rzadkich i chronionych.

Obszar charakteryzuje się występowaniem rozległych i stosunkowo dobrze zachowanych płatów muraw kserotermicznych, które występują w dynamicznym kompleksie z termofilnymi okrajkami i zaroślami oraz ciepłolubnymi postaciami łągów i łąk. Na wilgotniejszych, gliniastych zboczach pagórków wykształciły się nieduże płaty łągowych lasów dębowo-wiązowo-jesionowych, w tym liczne płaty ciepłolubnych łągów wiązowych z fiołkiem wonnym i paklonem.

Otoczony polami uprawnymi obszar leżący w rymnie jeziornej stanowi regionalny korytarz ekologiczny dla gatunków kserotermicznych.

Wzgórza Moryńskie PLH320055 to obszar o znaczeniu regionalnym, jest dobrze powiązany z krajową i europejską siecią obszarów chronionych – większa część jego powierzchni znajduje się w granicach Cedyńskiego Parku Krajobrazowego oraz obszaru specjalnej ochrony ptaków Ostoja Cedyńska PLB320017.

W obszarze Wzgórz Moryńskie za przedmiot ochrony uznano siedliska 3150, 6120, 6210, 6510, 91E0 i 91F0 oraz kumaka nizinny. O mniejszym znaczeniu (z oceną D) opisano siedlisko 7140 i 91D0, a także traszkę grzebieniastą.

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion
W obszarze Wzgórz Moryńskie PLH320055 do tego typu siedliska zaliczono pięć niedużych jezior: jezioro Górka (Kukle), jezioro Karpaty oraz 3 bezimienne zbiorniki. Siedliska te narażone są przede wszystkim na eutrofizację wód, zarówno naturalną, jak i egzogenną. Źródłem biogenów przyspieszających ten proces są w krajobrazie rolniczym spływy powierzchniowe oraz drenażem z pól. Szczególnie uprawy kukurydzy na stromych zboczach pagórków generują silne spływy powierzchniowe, którymi nawozy z pól trafiają bezpośrednio do wód jezior. Brzegi jezior są zabezpieczone jest przez bufory naturalne, ale nie zawsze spełniają one swoją rolę, ze względu na ograniczoną szerokość i brak ciągłości. Istotną odnotowaną presją na jeziora eutroficzne jest także wędkarstwo i towarzyszące mu niszczenie i wydeptywanie roślinności brzegowej. Z wędkarstwem wiąże się także możliwość wpływania na żyzność wody w przypadku niekontrolowanego stosowania zanęt wędkarskich (stosowanie zanęty, szczególnie w większych ilościach przyspiesza proces eutrofizacji jeziora).

Istotne w kontekście stanu siedliska, a szczególnie jakości wód jest dobór gatunków przy zarybianiu jezior. Poprawie jakości wód sprzyja zarybianie jezior rybami drapieżnymi, natomiast nadmierne zarybianie rybami karpiołowatymi (w szczególności gatunkami obcymi) negatywnie odbija się na przezroczystości wody, jej barwie i ogólnym stanie całego siedliska.

Reprezentatywność: ocena B (dobra) – roślinność jezior reprezentuje zbiorowiska typowe dla żyznych wód eutroficznych, w tym ze związków Nympheion i Potamion. Tylko w dwóch z trzech zbiorników roślinność ta jest bogata gatunkowo.

Powierzchnia względna: ocena C ($2\% \geq p > 0\%$) – ocena dokonana na podstawie kompletnej inwentaryzacji przyrodniczej siedliska w omawianym obszarze.

Zbiorniki te zajmują łącznie 19,15 ha. Powierzchnia pokrycia siedliskiem nieco spadła od czasu przygotowywania danych na potrzeby sporządzenia pierwotnego SDF (spadek o 4,37 ha), co wiąże się ze zmianami klimatu, przejawiającymi się w regionie uciążliwymi suszami, które doprowadziły do zaniku kilku notowanych tu jeszcze w 2009 roku „oczek śródpolnych” oraz zmniejszeniu się dwóch niedużych jeziorok. Siedlisko stanowi 0,01 % udziału w zasobach regionu kontynentalnego.

Stan zachowania: ocena B (dobry) – będąca wynikiem oceny trzech podkryteriów: a) Stopień zachowania struktury – II (dobrze zachowana) struktura siedliska doskonale zachowana tylko w 2 z 5 zbiorników. W największym z nich struktura siedliska mocno uproszczona. b) Stopień zachowania funkcji – II (dobre perspektywy) funkcjonowanie ekosystemów zaburzone jedynie wpływami antropogenicznymi (rolnictwo), którym można przeciwdziałać realizując zaplanowane działania ochronne. Przy realizacji zaplanowanych działań ochronnych możliwe utrzymanie, a nawet pewne polepszenie stanu zachowania siedlisk. c) Możliwości odtworzenia – III (trudne lub niemożliwe).

W obecnych uwarunkowaniach klimatycznych (nasilające się susze) utrzymanie/odtworzenie drobnych zbiorników nie przepływowych w krajobrazie morenowym wydaje się trudne.

Ocena ogólna: ocena B (dobra) – wypadkowa powyższych ocen.

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

W granicach obszaru Wzgórza Moryńskie PLH320055 siedlisko zajmuje niewielkie powierzchnie o charakterze okrajów i enklaw i muraw kserotermicznych, w miejscach piaszczystych, najuboższych troficznie. Na najlepiej rozwiniętych płatach (np. okolice Skotnicy i jeziora Karpaty) występują klasycznie rozwinięte zespół lepnicy i kostrzewy owczej *Sileno otitis-Festucetum*, na pozostałych płatach siedlisko wykształca się kadłubowo. W runi muraw dominuje tymotka *Boehmera Phleum phleoides* oraz kostrzewy z szeroko pojętego taksonu *Festuca ovina*. Z dwuliściennych w sezonie 2021 stwierdzono masowe występowanie pyleńca pospolitego *Berteroa incana* oraz chabra nadreńskiego *Centaurea stoebe*, oraz mniej masowo goździka kartuzka *Dianthus carthusianorum*, lepnicy wąskopłatkowej *Silene otites* czy rozchodników, w tym rozchodnika ościstego *Petrosedum rupestre*. Zagrożeniami istotnymi dla istnienia siedliska 6120 w obszarze Wzgórza Moryńskie PLH320055 są: brak wypasu lub koszenia runi, który skutkuje stopniową sukcesją ciepłolubnych zbiorowisk napiaskowych w kierunku innych, bardziej eutroficznych zbiorowisk (np. zb. *Poa pratensis-Festuca rubra*, murawy zawciągowe, murawy ostnicowe). Istotnym problemem jest także intensyfikacja rolnictwa, przy czym jej wpływ nie ogranicza się do fizycznego niszczenia płatów okrajowych ale dotyczy także spływów nawozów sztucznych oraz negatywnym oddziaływaniu środków ochrony roślin.

Reprezentatywność: ocena C (znacząca) – pierwotnie nadana ocena B została obniżona z powodu zaniku wysokoreprezentatywnych płatów siedliska (zaorywanie okrajów w wyniku intensyfikacji rolnictwa) wykazywanych jeszcze w Waloryzacji Województwa Zachodniopomorskiego (2010).

Większość istniejących płatów reprezentuje nieco uproszczony skład gatunkowy.

Powierzchnia względna: ocena C ($2\% \geq p > 0\%$) – ocena dokonana na podstawie kompletnej inwentaryzacji przyrodniczej siedliska w omawianym obszarze. Siedlisko zajmuje w obszarze 1,22 ha, co stanowi 0,02 % udziału w zasobach regionu kontynentalnego.

Stan zachowania: ocena C (średni lub zdegradowany) – będąca wynikiem oceny trzech podkryteriów: a) Stopień zachowania struktury – III (średnio zachowana lub częściowo zdegradowana) spośród siedmiu zbadanych płatów stan 4 oceniono, jako zły a 3 jako niezadowolający, co ma związek z brakiem wypasu i przyspieszoną sukcesją płatów muraw ciepłolubnych w kierunku żyzniejszych siedlisk. b) Stopień zachowania funkcji – III (średnie lub niekorzystne perspektywy) płaty siedliska ulegają naturalnej sukcesji przechodząc w siedliska żyzniejsze, jednak realizacja zaplanowanych działań ochronnych powinna w istotny sposób poprawić stan zachowania dużej części płatów (cofnięcie procesów sukcesji). c) Możliwości odtworzenia – II (możliwe przy średnim nakładzie środków) odtworzenie płatów możliwe, choć utrudnione z przyczyn społeczno-gospodarczych - wiele z powierzchni występowało na obrzeżach gruntów ornych, aktualnie przywróconych do użytkowania.

Ocena ogólna: ocena C (znacząca) – wypadkowa powyższych ocen.

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

W granicach Wzgórz Moryńskich stwierdzono aż 37 płatów muraw kserotermicznych o łącznej powierzchni

ponad 50 ha. Większość z nich zachowała charakter otwarty, ale wiele płatów uległo już silnej sukcesji ze strony krzewów i podrostu drzew. Kilka płatów zostało zalesione, tworząc specyficzne zbiorowiska znane w literaturze z miejscowości Nawodna (tzw. „sośniaki kłosownicowe”).

Płaty muraw kserotermicznych w obszarze wykształcają się na mniej lub bardziej stromych stokach oraz szczytach pagórków morenowych, przy czym stoki niekoniecznie cechuje ekspozycja południowa (gwarantująca najwyższą insolację). Paradoksalnie, najwięcej muraw stwierdzono na stokach o ekspozycji wschodniej i zachodniej.

Na podłożu gliniastym dominuje podtyp 6210-3 Murawy kwietne, natomiast na substratach piaszczystych i żwirowych podtyp 6210-2 Murawy ostnicowe. Wspólną cechą obu typów podłoża jest podwyższona zawartość węgla wapnia prowadząca do miejscowego wykształcania się specyficznego typu gleb – pararendzin.

Reprezentatywność: ocena A (doskonała) – większość istniejących płatów reprezentuje siedliska typowo wykształcone, w wielu płatach stwierdzono stanowiska gatunków rzadkich i objętych ochroną. Gatunkami zdecydowanie dominującymi w runi i budującymi siedlisko w obszarze są w przypadku przeważającym udziale powierzchniowym w obszarze podtypu 6210-3 kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, a w przypadku mniej licznego podtypu 6210-2 ostnica włosowata *Stipa capillata*.

Charakterystyczny rys murawom kwietnym (6210-3) nadają barwnie kwitnące dwuliścienne, takie jak: chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa*, ostrożeń krótkołodygowy *Cirsium acaule*, głowienka wielkokwiatowa *Prunella grandiflora*, wiązówka bulwkowa *Filipendula vulgaris*, sparceta siewna *Onobrychis viciifolia*, pajęcznica gałęzista *Anthericum ramosum*, driakiew gołębia *Scabiosa columbaria* i wonna *S. canescens*, babka średnia *Plantago media*, pszeniec różowy *Melampyrum arvense*, lucerna sierpowata *Medicago falcata*, macierzanka piaskowa *Thymus serpyllum*, szalwia łąkowa *Salvia pratensis*, poziomka twardawa *Fragaria viridis* czy dzwonek skupiony *Campanula glomerata*.

Nie stwierdzono tu występowania storczyków (murawy nie stanowią więc siedlisk priorytetowych). W płatach mniej barwnych muraw ostnicowych (6210-2) stwierdzono gatunki rzadkie i objęte ścisłą ochroną gatunkową, tj. pajęcznica liliowata *Anthericum liliago*, wężymord stepowy *Scorzonera purpurea*, ostnica powabna *Stipa pulcherrima*, czy ożota zwyczajna *Linum catharticum*. Większość płatów muraw kserotermicznych w obszarze „Wzgórza Moryńskie” ma charakter mozaiki siedlisk kserotermicznych zdominowanych przez zespół miłki i kłosownicy pierzastej *Adonis-Brachypodium pinnati*, z mniejszymi lub większymi enklawami muraw ostnicowych *Potentilla-Stipa capillatae*, mikroenklawami ciepłolubnych muraw napiaskowych (zwykle zespół *Silene otitis-Festuca*), płatami ciepłolubnych zbiorowisk okrajowych z klasy *Trifolium-Geranium sanguinei* oraz ciepłolubnych łąk i muraw o charakterze przejściowym pomiędzy tymi siedliskami a łąkami świeżymi.

Powierzchnia względna: ocena C (2 % $\geq$ p > 0 %) – ocena dokonana na podstawie kompletnej inwentaryzacji przyrodniczej siedliska w omawianym obszarze.

Siedlisko zajmuje w obszarze powierzchnię 47,88 ha, co stanowi 1,4 % udziału w zasobach regionu kontynentalnego.

Stan zachowania: ocena B (dobry) – będąca wynikiem oceny trzech podkryteriów:

a) Stopień zachowania struktury – III (średnio zachowana) pomimo dobrej reprezentatywności wielu płatów ich struktura pogarsza się (widoczna sukcesja ekologiczna), co ma związek z brakiem wypasu i przyspieszoną przemianą w kierunku zbiorowisk okrajowych oraz czyżni.

b) Stopień zachowania funkcji – II (dobre perspektywy) stan wielu płatów pogarsza się, co ma związek z brakiem wypasu i przyspieszoną sukcesją w kierunku zbiorowisk okrajowych oraz czyżni, jednak realizacja zaplanowanych działań ochronnych powinna w istotny sposób poprawić stan zachowania dużej części płatów (cofnięcie procesów sukcesji).

c) Możliwości odtworzenia – I (łatwe) odtworzenie płatów wydaje się łatwe, szczególnie podtyp 6210-3 wykazuje dużą dynamikę wchodząc stopniowo (wraz z ociepleniem klimatu) w miejsce łąk świeżych.

Ocena ogólna: ocena B (dobra) – siedlisko w większości reprezentują płaty prawidłowo rozwinięte, często bogate gatunkowo, choć ulegające stopniowej sukcesji.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion*)

W granicach obszaru Wzgórza Moryńskie PLH320055 siedlisko to występuje w podtypie 6510-1 Łąka rajgrasowa (owsicowa). Rozległe płaty tego siedliska pokrywają szczyty i mniej strome zbocza pagórków morenowych. Choć większość płatów ma pochodzenie porolne, to ich run reprezentuje duże bogactwo florystyczne. W runi łąk świeżych dominuje rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, w mniejszym stopniu kupkówka pospolita *Dactylis glomerata* oraz kostrzewa czerwona *Festuca rubra*. Z dwuliściennych

powszechnie występuje kozibród łąkowy *Tragopogon pratensis*, groszek łąkowy *Lathyrus pratensis*, przytulia pospolita *Galium mollugo*, świerzbica polna *Knautia arvensis*, koniczyna łąkowa *Trifolium pratense* i dziurawiec zwyczajny *Hypericum perforatum*. Miejscami w runi widoczne są pozostałości wsiewek gatunków wysoko produktywnych pastewnych traw (*Lolium multiflorum*, *Festuca arundinacea*). W skarpach pagórków łąki świeże stosunkowo płynnie przechodzą w kserotermiczne murawy kwietne.

W runie płatów najcieplejszych postaci siedliska 6510 runi licznie występują gatunki ciepłolubne jak chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa*, lebidka pospolita *Origanum vulgare*, czy szalwia łąkowa *Salvia pratensis*. Na obecność ciekawszych i rzadszych gatunków wpływa korzystnie także lekka kalcyfilność podłoża.

Wieloletnie badania prowadzone w niektórych płatach (obserwacje własne, niepublikowane) wskazują, że siedliska łąk świeżych na siedliskach najbardziej wyniesionych stopniowo przekształcają się w kwietne murawy kserotermiczne.

W ich runie współdominantem jest już kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, a w runie stwierdza się gatunki tj. koniczyna pagórkowa *Trifolium montanum*, gorysz pagórkowy *Peucedanum oreoselinum*, przetacznik różowy *Melampyrum arvense* czy przetacznik kłosowy *Veronica spicata*.

Reprezentatywność: ocena A (doskonała) – zdecydowana większość powierzchni siedliska w obszarze to zbiorowiska bogate gatunkowo i prawidłowo rozwinięte.

Powierzchnia względna: ocena C ($2\% \geq p > 0\%$) – ocena dokonana na podstawie kompletnej inwentaryzacji przyrodniczej siedliska w omawianym obszarze.

Siedlisko zajmuje w obszarze 47,98 ha, co stanowi 0,01 % udziału w zasobach regionu kontynentalnego.

Stan zachowania: ocena A (doskonały) – będąca wynikiem oceny trzech podkryteriów:

a) Stopień zachowania struktury – I (doskonale zachowana) – prawie 85% powierzchni siedliska to zbiorowiska bogate gatunkowo, wzorcowo rozwinięte.

b) Stopień zachowania funkcji – I (doskonale perspektywy) – płaty w zdecydowanej większości użytkowane prawidłowo, bez przejawów degeneracji czy sukcesji naturalnej. c) Możliwości odtworzenia – I (łatwe)

siedlisko łatwe do otworzenia przy niewielkim nakładzie finansowym.

Ocena ogólna: ocena C (znacząca) – choć nie jest to bezpośrednia wypadkowa ocen powyższych to obszar

Wzgórza Moryńskie PLH320055 z powierzchnią niecałych 48 ha łąk świeżych (w większości na gruntach porolnych) nie ma dużego znaczenia dla ochrony łąk świeżych w skali regionu kontynentalnego (zaledwie 0,01 % udziału w zasobach siedliska w regionie).

91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi*-*Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi*-*Pinetum*, *Pinomugo*-*Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii*-*Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)

Bory i lasy bagienne stanowią ekosystemy hydrogeniczne, potencjalnie torfotwórcze, które rozwinęły się na torfach przejściowych w wyniku łądowania niewielkich zbiorników wodnych rozproszonych w zagłębieniach terenu głównie w bezodpływowych obniżeniach terenu. Jedyny płat tego siedliska stwierdzono w centralnej części PLH320055 Wzgórza Moryńskie.

Płat cechuje generalnie młody wiek drzewostanu i inicjalny charakter biocenozy. Łączne zasoby siedliska w obszarze to zaledwie 0,32 ha.

Siedlisko 91D0 w obszarze PLH320054 reprezentowane jest przez podtyp 91D0-6 olsy torfowcowe *Sphagno squarrosi*-*Alnetum* oraz inne mezo/eutroficzne lasy mieszane na torfie, z torfowcami, trudne do jednoznacznej klasyfikacji fitosocjologicznej. Jest to juwenilna postać olsów torfowcowych. Zbiorowiska w tym podtypie są bogate florystycznie i różnicowane strukturalnie. Skupiają się w nim elementy mezo jak i eutroficzne.

Warstwę drzew buduje głównie brzoza brodawkowata *Betula pendula* a warstwę krzewów wierzba szara *Salix cinerea*. Urozmaicone runo budują m.in.: tojeść zwyczajna *Lysimachia vulgaris*, turzyca błotna *Carex acutiformis*, sit rozpierzchły *Juncus effusus*, siedmiopalecznik błotny *Comarum palustre*, gorysz błotny *Peucedanum palustre* i trzcinnik lancetowaty *Calamagrostis canescens*. Warstwę mszystą o bardzo różnym pokryciu (w zależności od położenia) budują głównie torfowce: *Sphagnum fimbriatum* i *Sphagnum squarrosum*, oraz mokradłoszka zaostrowa *Calliergonella cuspidata*.

Do głównych stwierdzonych zagrożeń dla siedliska 91D0 w obszarze Wzgórza Moryńskie należą zmiany klimatyczne i długotrwałe susze, skutkujące znaczącym obniżeniem poziomu wody gruntowej oraz murszeniem wierzchnich warstw torfowiska.

Ocena D (nieznacząca) – jedyny płat cechuje bardzo niska reprezentatywność (struktura kadłubowa).

91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion*

glutinoso-incanae, olsy źródłiskowe)

Na obszarze Wzgórza Moryńskie PLH3200055 siedlisko to występuje wypowo, w postaci niewielkich płatów. Występowanie łągów związane jest ze strefami źródłiskowymi i wilgotniejszymi obniżeniami terenu. Kluczowym zagrożeniem dla wszystkich badanych płatów siedliska 91F0 w granicach obszaru Wzgórza Moryńskie PLH3200055 są zmiany klimatu, które przejawiają się w postaci uciążliwych wiosennych suszy oraz znacznym obniżeniu rocznej sumy opadów.

Problem przesuszenia narasta z roku na rok. W płatach łągów dębowo-wiązowo-jesionowych z powodu obniżania się poziomu wód gruntowych widoczne jest silne przesuszenie podłoża, zubożenie runa oraz struktury pionowej, zamieranie drzewostanu oraz brak lub osłabienie odnowienia naturalnego. Zaburzenie związane z suszą sprzyja gądownieniu na poziomie runa, a nawet wyższych warstw zbiorowiska oraz neofityzacji wszystkich warstw siedliska, łącznie z drzewostanem, w który dynamicznie wkracza robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia*.

Reprezentatywność: ocena C (znacząca) – siedlisko w obszarze reprezentują nieduże płaty, często w otoczeniu pól, przez co z kadłubową strukturą i ubogie gatunkowo. Bogatsze gatunkowo płaty źródłiskowe są tu nieliczne.

Powierzchnia względna: ocena C ($2\% \geq p > 0\%$) – ocena dokonana na podstawie kompletnej inwentaryzacji przyrodniczej siedliska w omawianym obszarze.

Siedlisko zajmuje w obszarze 18,56 ha, co stanowi 0,02 % udziału w zasobach regionu kontynentalnego.

Stan zachowania: ocena C – średni lub zdegradowany, będąca wynikiem oceny trzech podktyteriów:

a) Stopień zachowania struktury – III (średnio zachowana lub częściowo zdegradowana), co wynika z niewielkiej powierzchni poszczególnych płatów, z reguły młodego, jednowiekowego drzewostanu oraz rolniczego otoczenia większości płatów.

b) Stopień zachowania funkcji – II (dobre perspektywy) – przy prawidłowej realizacji działań ochronnych perspektywy zachowania a nawet poprawy stanu płatów są dobre.

c) Możliwości odtworzenia – III (trudne lub niemożliwe) niewielkie możliwości odtworzenia siedliska w obszarze – niedobór odpowiednich biotopów, pogarszające się uwarunkowania klimatyczne (uciążliwe susze).

Ocena ogólna: ocena C (znacząca) - wypadkowa powyższych ocen. Jakość danych: G (wysoka) – wynikająca z przeprowadzonej szczegółowej inwentaryzacji całego obszaru.

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

W granicy obszaru Wzgórza Moryńskie siedlisko to występuje stosunkowo powszechnie, co wynika zarówno z gliniastego podłoża, jak i urozmaiconej rzeźby terenu. Płaty kształtują się na zboczach i w wąwozach, na glebach ciężkich, gdzie okresowo mamy do czynienia ze spływami powierzchniowymi. Siedlisko występuje w obszarze w podtypie tzw. „łągu ślodziennicowego” 91F0-2 *Ficario-Ulmetum minoris chrysosplenietosum*. W obrębie tego podtypu występuje unikatowa w regionie, stosunkowo rzadka i najbardziej ciepłolubna fitocenoza łągu wiązowego z fiołkiem wonnym *Viola odoratae-Ulmetum minoris* [19]. Do najciekawszych płatów z tym zespołem roślinnym należy nieduży las na zachodnim stoku misy jeziora „Karpaty” (okolice Starego Objezierza). Stwierdzono tu imponujących rozmiarów osobniki paklonu *Acer campestre*.

Reprezentatywność: ocena B (dobra) – większość płatów reprezentuje siedlisko właściwie rozwinięte, zdecydowana większość stanowisk to płaty siedliska spontanicznego/naturalnego pochodzenia, choć miejscami widoczne zaburzenia (gatunki obce, także w drzewostanie). Powierzchnia względna: ocena C ($2\% \geq p > 0\%$) – ocena dokonana na podstawie kompletnej inwentaryzacji przyrodniczej siedliska w omawianym obszarze.

Siedlisko zajmuje w obszarze 37,74 ha, co stanowi 0,12% udziału w zasobach regionu kontynentalnego.

Stan zachowania: ocena B (dobry), będąca wynikiem oceny trzech podktyteriów: a) Stopień zachowania struktury – II (dobrze zachowana) – większość płatów typowa dla siedliska w regionie, choć w niektórych płatach widoczne zaburzenia (gatunki inwazyjne). b) Stopień zachowania funkcji – II (dobre perspektywy) – przy prawidłowej realizacji działań ochronnych perspektywy zachowania a nawet poprawy stanu płatów są dobre. c) Możliwości odtworzenia – III (trudne lub niemożliwe) niewielkie możliwości odtworzenia siedliska w obszarze – niedobór odpowiednich biotopów, pogarszające się uwarunkowania klimatyczne (uciążliwe susze).

Ocena ogólna: ocena B (dobra) – jest to wypadkowa ocen częściowych.

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

W ramach badań w sezonie 2021 w całym obszarze badań stwierdzono zaledwie sześć stanowisk wykorzystywanych przez kumaka nizinny Bombina bombina.

Populację w obszarze szacuje się na 100-120 osobników.

Powierzchnia łączna wszystkich stanowisk kumaka w obszarze wynosi nieco ponad 9 ha.

Kumaki na miejsce rozrodu wybierają małe, efemeryczne zbiorniki wodne o łagodnych brzegach. Ważna jest ich wysoka insolacja, kumaki unikają zbiorników zacienionych (zadrzewiona linia brzegowa, wysoka roślinność szuwarowa). W mokre lata wiele takich obiektów w granicach Wzgórz Moryńskich PLH320055 jest wykorzystywane podczas godów przez ten gatunek.

Kluczowym zagrożeniem dla kumaka nizinny w obszarze Wzgórza Moryńskie PLH320055 (podobnie, jak w całym regionie) są długotrwałe susze wynikające ze zmian klimatu i doprowadzające do trwałego lub wieloletniego zanikania płytkich, efemerycznych zbiorników wodnych, które stanowią kluczowe siedlisko dla rozrodu kumaka. Problemem jest także zarastanie zbiorników roślinnością wysoką, oraz spływy powierzchniowe związane z intensyfikacją rolnictwa.

Populacja: ocena C ($2\% \geq p > 0\%$) – wyniki badań w sezonie 2021 – zaledwie cztery stanowiska z liczebnością aktywnych głosowo samców nieprzekraczających 65, kwalifikuje gatunek raczej do oceny „D” (populacja nieistotna), jednak biorąc pod uwagę suszę panującą od kilku lat w regionie (która mogła przyczynić się do krótkookresowego spadku liczebności populacji) zgodnie z zasadą przezorności proponuje się pozostawienie kumaka, w SDF obszarze, jako przedmiotu ochrony z oceną C.

Stan zachowania: ocena C (średni lub zdegradowany) – wypadkowa poniższych podkryteriów. a) Stopień zachowania cech siedliska gatunku – III (elementy średnio zachowane lub częściowo zdegradowane) – wiele stanowisk zanikło lub zanika ze względu na zmiany klimatu i utrzymującą się suszę. b) Możliwość odtworzenia – II (trudne lub niemożliwe) – siedliska kumaka w obszarze są ściśle związane z opadami deszczu.

W świetle dotychczasowych zmian klimatu objawiających się w regionie uciążliwą suszą perspektywy odtworzenia siedlisk gatunku w obszarze wydają się złe.

Izolacja: ocena C (populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania) – obszar nie stanowi istotnej subpopulacji w metapopulacji gatunku.

Ocena ogólna: ocena C – wynika z powyższych parametrów.

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzeria-Caricetea nigrae) Torfowiska przejściowe 7140 w obszarze Wzgórza Moryńskie PLH320055 wg ostatniej wersji SDF nie stanowiły przedmiotu ochrony i wykazywano je na powierzchni 0,59 ha.

Według Waloryzacji Przyrodniczej Województwa Zachodniopomorskiego 2010 jeden płat torfowisk przejściowych występował w granicach ostoi w okolicy Morynia. Aktualnie, na podstawie badań terenowych 2021 płat zakwalifikowano do brzezin bagiennych (siedlisko 91D0) ze względu na daleko posuniętą sukcesję drzew.

W ramach badań terenowych 2021 w granicach obszaru Wzgórza Moryńskie PLH320055 stwierdzono inicjalny płat siedliska 7140 w bezodpływowym obniżeniu terenu w okolicy miejscowości Stepnica, na powierzchni 0,51 ha.

Płat, a szczególnie jego okrajek są silnie zarośnięte trzciną pospolitą Phragmites australis oraz wierzbą łozą Salix cinerea, co utrudnia wykrycie siedliska. Roślinność torfowiska ma charakter kałużowy, stwierdzono tu ubogie gatunkowo zbiorowiska ze związku Caricion lasiocarpae. Warstwę mchów budują głównie torfowce: frędzlowany Sphagnum fimbriatum, oraz nastroszony Sphagnum squarrosum. W warstwie runa dominują: turzycza nitkowata Carex lasiocarpa, trzcinnik lancetowaty Calamagrostis canadensis, sit skupiony Juncus effusus, tojeść pospolita Lysimachia vulgaris oraz trzcina pospolita Phragmites australis.

Do głównych stwierdzonych zagrożeń dla siedliska 7140 w obszarze Wzgórza Moryńskie zaliczono zmiany klimatyczne i długotrwałe susze, skutkujące znaczącym obniżeniem poziomu wody gruntowej na torfowisku przesychaniem akrotelmu w okresach letnich, silna ekspansja niepożądanych gatunków zielnych (trzciny pospolitej, trzcinnika lancetowatego oraz situ skupionego) oraz ekspansja podrostu wierzby łozy Salix cinerea oraz brzozy Betula sp.).

Ocena D (nieznająca) – jedyny płat cechuje bardzo niska reprezentatywność (struktura kałużowa).

1166 Traszka grzebieniasta Triturus vulgaris

W granicach obszaru Wzgórza Moryńskie PLH320055 stanowisko traszki grzebieniastej znane było z

rozlewiska/oczka wodnego w okolicy Morynia (Pluciński P. 2009, obserwacje własne). W trakcie badań terenowych w sezonie 2021 traszkę grzebieniastą wyszukiwano we wszystkich niedużych eutroficznych zbiornikach wodnych w obszarze. Pomimo licznych obserwacji (zarówno dziennych, jak i nocnych) nie stwierdzono bezpośrednio obecności gatunku w granicach obszaru. Pomimo to na historycznym stanowisku dokonano zgodnie z metodyką oceny stanu zachowania siedlisk (w metodyce GIOŚ dla gatunku nacisk kładziony jest właśnie na stan siedlisk, natomiast samo wykrycie gatunku nie uznaje się za wiążące czy kluczowe, ze względu na naturalne dla płazów silne wahania liczebności populacji).

Kluczowym zagrożeniem dla siedlisk traszki grzebieniastej w granicach obszaru Wzgórza Moryńskie PLH320055 są uciążliwe susze wynikające ze zmian klimatu i doprowadzające do zanikania płytkich zbiorników wodnych, które stanowią kluczowe siedlisko dla rozrodu traszki.

Stan ochrony gatunku 1166 w obszarze Wzgórza Moryńskie oceniono na U2. Ocena wynika głównie z niezadowalającej (U1) oceny siedlisk oraz słabych perspektyw zachowania siedliska na stanowisku (ocenionych także na U2).

Na nieoptymalną ocenę siedlisk złożyły się czynniki takie jak wyschnięcie oraz zarastanie zbiornika. Biorąc pod uwagę powyższe, ale także zasadę przezorności zachowano gatunek w SDF z oceną D (populacja nieistotna).

Natomiast ze względu na brak danych o populacji gatunku, jakość danych obniżono do DD (brak danych o wielkości populacji), mimo szczegółowego rozpoznania terenowego.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	A08		i
M	A08		o
L	B01.01		i
H	A04.03		i
H	M01.02		b
H	K02.01		i
H	E01.03		i
M	K03.03		i
M	I01		b
M	G01.03		i
M	J03.01		i
M	J02.01.02		i
L	F02.03		i
L	K02.03		i
L	I02		b
L	A02.01		b
L	A02.03		i
L	K04.05		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	X		b
H	A04.02		i

H	A03.02	i
---	--------	---

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ	[%]
Publiczna	Krajowa/federalna
	Kraj
	związkowy/województwo
	Lokalna/gminna
	Inna publiczna
Własność łączna lub współwłasność	
Prywatna	
Nieznana	
Suma	

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1) Borysiak J. 1998. Inwentaryzacja przyrodnicza – część botaniczna gminy Chojna w szczecińskim. Mscr. Wykonany na zlecenie Biura Konserwacji Przyrody w Szczecinie;2) Fiszer T. Piotrowskie A. 1998. Inwentaryzacja gminy Chojna w zakresie przyrody nieożywionej. Mscr. Wykonany na zlecenie Biura Konserwacji Przyrody w Szczecinie;3) Zyska P. i in. 1998. Waloryzacja przyrodnicza gminy Chojna z zakresu fauny. Mscr. Wykonany na zlecenie Biura Konserwacji Przyrody w Szczecinie;4) Kalisińska E., Kalisiński M. 2006. Waloryzacja i inwentaryzacja faunistyczna gminy Moryń. Mscr. Wykonany na zlecenie Biura Konserwacji Przyrody w Szczecinie;5) Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie. 1999. Walory przyrody nieożywionej i gleby Cedyńskiego Parku Krajobrazowego;6) Kujawa-Pawlaczyk J. Pawlaczyk P. 1999. Operat ochrony ekosystemów leśnych do Planu Ochrony Parku; część I –ANALIZA, część II – PLANY, część III – ZAŁĄCZNIKI. Drawno;7) Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie 1999. Operat ochrony ekosystemów wodnych Cedyńskiego Parku Krajobrazowego;8) Nandsberg-Uczciwek M. (red.). 1999. Operat sozologiczny Cedyńskiego Parku Krajobrazowego;9) Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego. 1999-2001. Plan Ochrony Cedyńskiego Parku Krajobrazowego (operat generalny) Szczecin 1999-2001;10) Kujawa-Pawlaczyk J., Pawlaczyk P. 2004 - Koncepcja ochrony i projekt planu ochrony Cedyńskiego Parku Krajobrazowego;11) Prajs J. 2006. Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Moryń w zakresie przyrody nieożywionej. Mscr. Wykonany na zlecenie Biura Konserwacji Przyrody w Szczecinie;12) Prajs Z., Sotek Z, Stasińska M. 2007. Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Moryń w zakresie flory i szaty roślinnej. Mscr. Wykonany na zlecenie Biura Konserwacji Przyrody w Szczecinie;13) Kujawa-Pawlaczyk J. 2008. Raport dla Wojewódzkiego zespołu Specjalistycznego Natura 2000 – Wzgórza Moryńskie;14) Pluciński P., Barańska K. 2009. Projekt Standardowego Formularza Danych dla obszaru spełniającego kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) o nazwie Wzgórza Moryńskie (data opracowania 12.10.2008, data aktualizacji 27.02.2009). Klub Przyrodników. Świebodzin;15) Spieczński D., Połczyńska E., Zimnicka-Pluskoła M., Dąbkowski P., Janicki D., Jasnowska J., Kowalski W. W. A., Banaś-Stankiewicz U., Zimnicki J., Gorzołka J., Bielecka E., Młynkowiak E., Pluciński P., Osadowski Z., Łyczek M., Gamrat R., Ziarnik M., Ziarnik K., Rutkowski P., Zarzycka-Streitfeld J., Dylawerski M., Dylawerska J. K., Owsianny P. M., 2010. Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego. Mscr. wykonany na zlecenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie;16) Sarosiek L., Dauksza I., Izdebski M., Tokarski J., Marczuk M. 2010. Plan Ochrony Cedyńskiego Parku Krajobrazowego Szczecin;17) Biuro Urządzania Lasu i Gospodarki Leśnej w Gorzowie. 2015. Plan urządzania lasu dla Nadleśnictwa Chojna na okres od 01 stycznia 2016 do 31 grudnia 2025.18) Biuro Urządzania Lasu i Gospodarki Leśnej w Gorzowie. 2016. Plan Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Mieszkowice na okres od 01 stycznia 2014 r. do 31 grudnia

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL03	85.88				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL03	Cedyński Park Krajobrazowy	*	85.88

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie
Adres:	Polska Teofila Firlika 20 71-637 Szczecin
Adres e-mail:	sekretariat.szczecin@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu
☒	Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH320055

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych
(opcjonalnie)

--